

Tájékoztatás a helyi iparűzési adóval kapcsolatos 2023. január 1. napjától hatályos változásokról

Az egyes adótörvények módosításáról szóló 2022. november 23. napján kihirdetett 2022. évi XLV. törvény alapján, **az egyszerűsített iparűzési adó-megállapításra vonatkozó jelenleg hatályos szabályzás 2023. január 1-jétől jelentősen átalakul.**

A jelenleg hatályos helyi iparűzési adószabályok értelmében külön egyszerűsített iparűzési adóalap megállapítási szabály és külön eljárási rendelkezés vonatkozik a 8 millió forintot meg nem haladó nettó árbevételű vállalkozóra, az átalányadózó vállalkozóra, a KATA és KIVA alanyára, január 1-jétől viszont ezeket az egyszerűsített adó megállapítási módokat új módszer váltja fel, amely alapján a kisvállalkozások egységes szabályrendszer mentén állapíthatják meg az iparűzési adóalapjukat.

A törvény bevezeti a **kisvállalkozó** fogalmát. Kisvállalkozónak minősül az a vállalkozó, akinek/amelynek éves nettó árbevétele nem haladja meg a 25 millió forintot (ideértve a korábbi KATA tételes adó megállapítást választó adó alanyát is). Ha a vállalkozás működési ideje nem érte el a 12 hónapot, akkor ezen értékhatárt arányosítani kell.

A kisvállalkozói minőség tehát megilleti valamennyi vállalkozást, amely a fenti bevételi értékhatár alatt tud maradni, függetlenül a vállalkozási formától és a választott adózási módtól is.

A törvény lehetőséget ad arra is, hogy azon átalányadózó egyéni vállalkozók, akik kizárólag kiskereskedelmi tevékenységet folytatnak, és akiknek a bevétele éves szinten nem haladja meg a 120 millió forintot, éljenek az egyszerűsítési lehetőséggel.

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban Htv.) 2023. január 1-jétől hatályos módosítása szerint tehát, valamennyi olyan vállalkozó, amelynek az adóévi bevétele – éves szinten számítva, azaz 12 hónapnál rövidebb adóév esetén a működés naptári napjai alapján évesítve – a 25 millió (a személyi jövedelem-adótörvény szerinti átalányadót választó kereskedők esetén a 120 millió) forintot nem haladja meg, jogosulttá válik az iparűzési adóalapjának egyszerűsített, úgynevezett sávós módon történő megállapítására.

A módosítás rögzíti, hogy az egyes adózói csoportokban mit kell bevétel alatt érteni. Eszerint a személyi jövedelemadóról szóló törvény hatálya alá tartozó magánszemély vállalkozó esetében a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti bevételt, egyéb vállalkozó esetén pedig a Htv. szerinti nettó árbevételt kell bevételnek tekinteni (a KATA alanyok esetén utóbbi a kisadózó vállalkozások tételes adójáról szóló törvény szerinti bevétel).

Ez azt jelenti, hogy az Szja. adóalanynak, a KATA adóalanynak nem kell külön kimunkálni a Htv. szerinti nettó árbevétel összegét.

Az új egyszerűsített adóalap-megállapítás főszabálya szerint a kisvállalkozónak a helyi iparűzési adóalapját nem kell megállapítania, bevallást nem kell benyújtania és – mert az adóalap tételes összegű – az adóalapját nem kell megosztania a települések között. A kisvállalkozónak adóelőleget évente csak egyszer kell fizetnie, s amennyiben a kisvállalkozó bevétele az adott bevételi sáv felső határát nem haladja meg az adóévben, akkor az adóévre fizetett adóelőleghez képest további adót sem kell fizetnie (az adóelőleg, bevallás benyújtása nélkül a Htv. szövege alapján végleges adóvá válik). Egyszerűen fogalmazva: ha a kisvállalkozó adóévi bevétele az előző adóévben is irányadó bevételi sávhatárt nem lépi át, az évi egyszeri adó(előleg) fizetésen túlmenően az adóéven belül más – adókötelezettséggel összefüggő – teendője nincs.

Az egyszerűsített iparüzési adóalap-megállapításra jogosult kisvállalkozók egyszerűsített iparüzési adóalapja az adóévi bevételük nagyságától függően sávosan differenciált, (a székhelyük és a telephelyeik fekvése szerinti) önkormányzatonként azonos nagyságú, tételes összeget jelent.

A módosítás három bevételi sávot és ahhoz tartozó tételes adóalapot határoz meg. A bevételi sávokat éves szinten kell tekinteni, tehát 12 hónapnál rövidebb adóév esetén napi időarányosítással kisebb a bevételi sáv összege is.

A vállalkozó székhelyére vagy telephelyére jutó adóalap sávos meghatározása az alábbiak szerint történik:

2,5 millió forint, ha a kisvállalkozó bevétele az adóévben - 12 hónapnál rövidebb adóév esetén napi arányosítással 12 hónapra számítva időarányosan - a 12 millió forintot nem haladja meg (az iparüzési adó összege 2 % adómértékkel számolva 50 ezer Ft/év),

6 millió forint, ha a kisvállalkozó bevétele az adóévben - 12 hónapnál rövidebb adóév esetén napi arányosítással 12 hónapra számítva időarányosan - a 12 millió forintot meghaladja, de a 18 millió forintot nem haladja meg (az iparüzési adó összege 2 % adómértékkel számolva 120 ezer Ft/év),

- **8,5 millió forint**, ha a kisvállalkozó bevétele az adóévben - 12 hónapnál rövidebb adóév esetén napi arányosítással 12 hónapra számítva időarányosan - a 18 millió forintot meghaladja, de a 25 millió - a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti átalányadózó kiskereskedő kisvállalkozó esetén a 120 millió - forintot nem haladja meg (az iparüzési adó összege 2 % adómértékkel számolva 170 ezer Ft/év).

Amennyiben az adókötelezettség 12 hónapnál rövidebb (például kezdő vállalkozás esetén, a vállalkozás megszüntetése esetén, vagy adott településen, ha a kisvállalkozás adóév közben telephelyet nyit vagy zár be), akkor a Htv-ben rögzített összegű tételes adóalaprak csak az időarányosan kisebb részét kell figyelembe venni adóévi adóalapként.

A kisvállalkozó a tételes adóalap-megállapítási módszert csak a teljes adóévre választhatja, s a döntése – erre vonatkozó külön, évenkénti bejelentés nélkül – mindaddig érvényes, amíg azt vissza nem vonja.

Fontos összefüggés, hogy ha a – bevétel-nagysága okán – az arra jogosult vállalkozó úgy dönt, hogy az egyszerűsített adóalap-megállapítást választja, akkor adóalapját a székhelye és valamennyi telephelye fekvése szerinti önkormányzat felé így kell megállapítani, s az erről szóló bejelentést a rá irányadó módon (adóbevallásában vagy telephely-nyitás, székhely-áthelyezés esetén a településre való bejelentkezésekor) valamennyi érintett (székhely, telephely szerinti) önkormányzat felé külön- külön meg kell tennie. Más szóval, a tételes adóalap-megállapítási módszert választó kisvállalkozó mind a székhelyén, mind valamennyi telephelyén csak e módszer alkalmazásával állapíthatja meg az iparüzési adóalapját.

Az egyszerűsített adóalap-megállapítási módszer választását a kisvállalkozó annak az adóévnek az ötödik hónapja utolsó napjáig köteles bejelenteni, amelyben e módszert először kívánja alkalmazni (tehát 2023-ban kezdődő adóévre 2023. május 31-ig). A bejelentés az előző adóévről szóló adóbevallási nyomtatványon tehető meg (tehát 2023-ban a 2022. adóévről szóló adóbevallási nyomtatványon [22HIPAK]).

Mindezek alapján az adóalap-megállapításra vonatkozó külön, előzetes bejelentésre, bejelentési nyomtatvány kitöltésére főszabály szerint nincs szükség, sőt a módszer alkalmazásáról szóló döntést az adóév május 31-ig elégséges meghozni.

Ha a kisvállalkozó folyamatos működése közben e módszert alkalmazza, és újonnan nyit telephelyet valamely önkormányzat illetékességi területén vagy székhelyét oda áthelyezi (más szóval a településen iparüzési adóalanyként megjelenik), akkor ezen új, iparüzési adókötelezettségi helyszínen az illetékes önkormányzati adóhatóság felé a bejelentkezésekor (bejelentkezési, változás-bejelentési nyomtatványon) köteles bejelenteni, hogy kisvállalkozóként a tételes adóalap-megállapítást választotta.

Ennek az az oka, hogy az adóalap-megállapítási módszer az egész évre és valamennyi, adókötelezettséggel érintett településre egyaránt vonatkozik, az év közben telephelyet nyitó, székhelyét áthelyező kisvállalkozó esetén ugyanakkor e tény nem ismeri az új telephely, székhely szerinti adóhatóságot.

Amennyiben a korábban a tételes iparüzési adóalap-megállapítást választó kisvállalkozó valamely adóévben már nem szeretné adóalapját ezen módszer alkalmazásával megállapítani, az erről szóló bejelentését az adóév ötödik hónapjának utolsó napjáig teheti meg az adóhatóságnak.

E bejelentéssel egyidejűleg adóelőleg bevallására is köteles, hiszen e döntése eredményeként iparüzési adóalap-megállapításra az általános szabályok válnak irányadóvá. Az így bevallandó adóelőleg első részlete az adóév május 31-ig (az előleg-bevallással egyidejűleg) esedékes az előző adóévi adó összegével egyezően, a másik adóelőleg pedig a következő adóév harmadik hónapjának 15. napjáig ezen összeg felével egyező összegben.

Ha az egyszerűsített adóalap-megállapítást választó esetén – az előzetes várakozásokkal ellentétben – az adóévi (évesített) bevétel meghaladja a 25 millió, illetve 120 millió forint küszöbértéket, akkor az egyszerűsített adóalap-megállapítás nem alkalmazható az adóévben és az adóévet követő adóévben. Ekkor, az adóévet követő évben benyújtandó bevallásban vagy az általános szabályok szerint kell megállapítani az adó alapját és teljesíteni az adókötelezettségét, vagy ha az adózó KIVA-alanya, úgy választhatja a KIVA-alanyokra irányadó, Htv. 39/B. §-ában meghatározott egyszerűsített adóalap-megállapítást is.

Az egyszerűsített tételes iparüzési adóalap-megállapítást választó kisvállalkozót valamennyi adóévre terheli egy egyszeri, az adóév ötödik hónapjának utolsó napjáig esedékes adóelőleg-fizetési kötelezettség. Ezen, fizetendő adóelőleg összege pedig – főszabály szerint – az általa az előző adóévre fizetendő adó összegével azonos. Az adóelőleg-fizetési kötelezettség kapcsán azonban a kisvállalkozót az adóelőleg-fizetésről adóbevallás-benyújtási kötelezettség nem terheli.

Bevallás benyújtási kötelezettség a kisvállalkozás megszüntetése, megszűnése, egyéni vállalkozás szünetelése kapcsán merülhet fel, vagy ha az év közben a vállalkozó a telephelyét megszünteti, székhelyét áthelyezi (ekkor előfordulhat az, hogy az előleg összege eltér a végleges adó összegétől, illetve az is, hogy soron kívüli bevallás-benyújtási kötelezettség áll fenn az Art. alapján).

Abban az évben, amelyben a kisvállalkozó első ízben alkalmazza a tételes adóalap-megállapítási módot, s így egy, az általános szabályok szerint benyújtott korábbi adóbevallása alapján az adóév harmadik hónapjának 15. napjára adóelőleg-kötelezettsége van, akkor ezt a korábban bevallott előleget annak esedékességekor (az adóév harmadik hónapjának 15. napjáig) köteles megfizetni (tehát 2023-ban meg kell fizetni a 2023. március 15-i előleget).

Ebben az esetben a kisvállalkozó által megfizetett adóelőleg-részlet a tételes adóalap-megállapítást választó kisvállalkozók számára előírt, az adóév ötödik hónapjának utolsó napján esedékes adóelőleg összegébe beszámít, s így adóelőleg-fizetési kötelezettsége az adóév ötödik hónapjának utolsó napján csak a már megfizetett adóelőleg-részlet és a tételes adóalap-megállapítást választó kisvállalkozók számára előírt adóelőleg pozitív különbözetének erejéig áll fenn.

Az adóalap-megállapítási módszer alkalmazásának első adóévében tehát például 2023-ban, az adóév május 31-i esedékességgel két jogcímen áll, állhat fenn fizetési kötelezettség: ha a 2022. adóévre felmerül fizetendő adó (a bevallott adó magasabb, mint a 2022-ben teljesített adóelőleg), valamint a 2023. évre vonatkozó előleg megfizetése, amely utóbbi összegbe a 2023. március 15-én már megfizetett előleget be lehet számítani.

A jelenleg hatályos szabályok szerint a kisadózó vállalkozók tételes adója (új KATA) alanya az iparüzési adóban egyszerűsítetten is megállapíthatja adóalapját (székhely, telephely szerinti önkormányzatonként 2,5-2,5 millió forint). E vállalkozónak csak akkor kell – a 2022. évről 2023. január 15-ig – iparüzési adóbevallást benyújtania, ha valamely adókedvezményt, adócsökkentést kíván igénybe venni, vagy az adóéven belül a KATA-fizetési kötelezettsége valamely okból szünetelt.

A Htv. új 2023. január 1-jétől alkalmazható tételes adóalap-megállapításról szóló előírások értelmében – bevételük nagyságára figyelemmel – az új KATA- alanyok is jogosultak ezen adóalap megállapítási módszert választani.

Annak érdekében, hogy az új KATA-t alkalmazók számára is 5 hónap álljon rendelkezésre 2023-ban az egyszerűsített adózásról szóló döntésre, számukra is lehetőség nyílik arra, hogy amennyiben a 2022. évről adóbevallás-benyújtására kötelesek, azt csak 2023. május 31-ig tegyék meg (a jelenleg irányadó 2023. január 15-e helyett).

Ugyanakkor az új szabályozás azzal a vélelemmel él, hogy – függetlenül attól, hogy az új KATA- alany adózónak a 2022-es adóévről van-e vagy nincs bevallás-benyújtási kötelezettsége – alkalmazni kívánja a 2023. január 1-jétől hatályos egyszerűsített iparüzési adóalap-megállapítást a 2023. adóévre. Ezen törvényi vélelem azt eredményezi, hogy e vállalkozói körnek nincs semmilyen adminisztratív teendője, amennyiben élni kíván a Htv. – 2023. január 1-jétől hatályos – 39/A. §-ában szabályozott egyszerűbb iparüzési adózással.

Ezt a vélelmet természetesen az új KATA alanya megdöntheti azzal, ha – a 2022. adóévről szóló bevalláson vagy a bejelentkezési, változás-bejelentési nyomtatványon – közli, hogy 2023-ban nem kíván élni a 2023. január 1-jétől hatályos Htv. 39/A. § szerinti egyszerűsített iparüzési adóalap-megállapítás lehetőségével.

A 2023. évtől alkalmazható fenti adófizetési rendszer jellegéből tehát az következik, hogy jelentős adminisztrációs csökkentést eredményez az új egyszerűsített sávós adózási módot választó adózók részére.

Fontos azt is tudni, hogy a kisvállalkozó, aki a lényegesen egyszerűsített, új tételes adóalap-megállapítást alkalmazza, sem törvényi, sem önkormányzati rendeleti adómentességre, adókedvezményre, adócsökkentésre nem jogosult.

Cserépfalui Közös Önkormányzati Hivatal